

TRIVS PÅ SCENEN.
 Livet har verkligen gått från moll till dur för teaterchefen och skådespelerskan Gen Hedberg, ägare av Sveriges och en av världens minsta teatrar som heter just "Dur och Moll" och ligger på Söders höjder uppe på Fjällgatan i Stockholm.

Teaterscenen blev hennes räddning

"Jag som inte ens vågade prata högt."

Från rännstensunge till teaterdirektör. Med en mamma som inte ville ha henne.

Men till slut vände ändå livet för **Gen Hedberg.**

Hon hittade glädjen på scenen – och driver i dag Sveriges minsta teater.

Det brukar kallas Stockholms finaste utsikt, där uppifrån Fjällgatan. Med en fantastisk vy över huvudstadens inlopp förbi Valdemarsudde, med Gröna Lund och Skansen på andra sidan, in mot Skeppsholmen, Gamla stan och Slussen.

Hela stan ligger för ens fötter och inte blir det sämre när man vänder sig om och beskådar 1700-talshusen och gatorna som Per Anders Fogelström så väl beskriver i sina böcker.

Det är historisk mark och det är där hon bor och verkar, Gen Hedberg.

– Ibland när jag går ut med hunden på morgonen och ser allt det här så undrar jag vad jag gjort för att förtjäna det, säger hon.

När ni har hört berättelsen om Gens liv kommer ni att tycka som jag, att hon mer än förtjänat det.

I ett av husen på Fjällgatan ligger hennes teater "Dur och Moll" med sin klart lysande röda matta på trappan till entrén.

Det har kallats Sveriges minsta teater, och någon gång Europas minsta. En gång var det till och med någon som skrev "Världens minsta teater".

Att se en pjäs där är en exklusiv upplevelse. Från gatan kliver man rakt in i ett rum, stort som ett ganska normalt vardagsrum, finstämt och vackert iordningställt med 20 sittplatser. Och på scenen står bara

en enda person, Gen Hedberg. Men med hjälp av olika maskar spelar hon ibland tio personer.

– Hade någon sagt till mig att jag skulle stå på en scen när jag blev vuxen hade jag tyckt att den personen var knäsig. Jag som inte ens vågade prata högt.

Gen har en bakgrund som man inte ens önskar sina värsta ovänner.

"Mamma mådde inte bra. Alla var rädda för henne, till och med pappa."

- Mamma mådde inte bra, säger hon. Det blev svårt. Alla var rädda för henne, till och med pappa.

Och när Gen var liten sa hennes mamma något till henne som för alltid etsade sig in i hennes huvud.

- En sak ska du veta, Gen. Jag har aldrig velat ha dig.

Hon blev slagen och utkörd på gatan, levde som en rämnstung, som hon säger själv. Hjälp till att handla för att få ihop pengar till mat, letade användbara föremål i just rämnstenen.

Där fanns ingen trygghet, ingen kärlek, ingen att vända sig till där hemma. Bara rädsla för mammans oberäknelighet.

- Jag minns hur mamma ibland satte mig och min syster i badkaret vid sextiden på kvällen och så tvingades vi sitta där till midnatt. Hon var besatt av renlighet, det var en av alla idéer hon hade.

Det fanns egentligen bara en person som Gen kunde vända sig till, en plats där hon kände sig trygg och där hon fick den kärlek hon sökte.

- Det var hos mormor, hos Inez. Där fick jag mjölk och nybakade bullar, varm choklad och där kände jag mig lugn.

Men hon kunde inte vara där hela tiden. I skolan, hon gick i Lilla Adolf Fredrik på Hälsingegatan, det som idag är Judiska museet, var det ungefär som hemma.

Läraren lyfte eleverna i örnen, hotade, det var bara att krypa ihop, att gömma sig.

Och det var precis det Gen gjorde. Hon drog sig undan, stod mot väggen när de andra flickorna hoppade hopprep, satt tyst, märktes så lite som möjligt.

- Jag har nog inga bra minnen alls från den tiden, säger hon. Jag kommer bara ihåg att jag alltid var rädd, alltid orolig. Jag kände mig osynlig.

Gen fick en lillasyster när hon var fem år och hon fick ta hand om henne, som om hon vore mamma.

De två systernarna har följts åt genom livet och har alltid varit nära varandra. De är

bästa vänner än i dag och de har en speciell sak gemensamt.

Ingen av dem har några barn.

Gen berättar varför det blivit så för henne och förklaringen är mycket sorglig, men kanske ändå förstälilig:

- Jag var rädd att jag skulle bli som min mamma. Att jag skulle göra samma saker mot mitt barn som min mamma gjort mot mig. Och det ville jag inte utsätta någon för.

Gen behöll kontakten med sin mamma ändå tills hon gick bort, 58 år gammal. Det är över 20 år sedan nu.

- Vi träffades pliktskyldigast någon gång varje år, kanske till jul. Mer var det inte och mer ville jag inte att det skulle vara.

- Hon bad aldrig om ursäkt för det hon gjort och i dag kan jag bättre förstå det, hon var inte frisk, hon gjorde som hon gjorde för att hon var sjuk. Det man kan fundera på är varför ingen ingrep, alla verste ju hur det stod till.

Gen slutade skolan efter nio år. Hon jobbade på daghem, i några butiker, tog det hon fick, och så började hon träffa killar. Men då hade hon redan lämnat hemmet och hon bodde tillsammans med systern i mormors lägenhet.

Hon hade fortfarande svårt att ta för sig, den enda bekräftelse hon kände till var när andra var elaka mot henne. På något sätt så var det, hur konstigt det än låter, hennes trygghet, det enda hon kände igen sig i.

Vi står med Gen uppe på Fjällgatan och hon öppnar en port och vi kliver in i en helt ny värld. Ett grönskande paradis uppe på Söders höjder, ett par tusen kvadratmeter med gräsmattor, grusgångar, planteringar och odlingslotter.

Och högst upp, där stentrapporna slutar, ett vackert lushus.

Husen är från 1700-talet men upprustade. Gen själv har en etta på andra våningen i ett av gårdshusen.

En hund kommer springande mot oss och skäller till, mest av glädje för att matte är hemma. Det är Mollan, Gens aprikosfärgade

Gen Hedbergs många ansikten från sitt eget liv. Med masker och olika tonfall och dialekter spelar hon upp till tio olika roller på den lilla scenen på teatern.

När Gen kommer med tomten vågade de cancersjuka barnen prata av sig. Och det blev också Gens vändning i livet.

ANNORLUNDA SOM LITEN. Mamman styrde med järnhand. När kompisarna var glatt utkläddda påskkäringar fick Gen, (t h) gå i sina vanliga kläder.

FOTO: PRIVAT

Oasen, bakgården på Söders höjder som man inte kan se utifrån men som finns där. Med odlingslotter, grusgångar, trappor och ett charmtigt lusthus. Det är hemma för Gen och här trivs hon och hunden Mollan som allra bäst.

GEN HEDBERG

ÅLDER: 60.
GÖR: Skådespelerska med egen teater.
BOR: Södermalm i Stockholm.
FAMILJ: Storpudeln Mollan.

kungspudeln.

Gen vinkar åt en granne som passat hundens några timmar.

– Det här är ett fantastiskt ställe att bo, säger hon. Hela det här området är ju som ett museum.

I början av 80-talet började Gen på Nyckelviksskolan, hon skulle bli hantverkspedagog. Där fick en lärare henne att läsa högt inför klassen och det var ett stort steg.

– Läraren såg mig som ingen lärare sett mig tidigare, säger hon.

Det fortsatte med att Gen började praktisera på Eugeniahemmet där cancersjuka barn vårdades. Och hon gjorde uppgiften på sitt eget speciella sätt.

Tidigare hade hon utbildat sig till dock- och maskmakare och nu hade hon byggt en tomte som hon tog med sig till samtalsrummet på Eugeniahemmet. Där hade hon tidigare piffat upp miljön genom att måla och pynta för att få det hemtrevligt.

Det var i det här rummet föräldrarna ofta träffade sina cancersjuka barn och fick höra dem berätta om vad som hänt sedan sist.

Men det var också här som Gen träffade barnen och då hade hon med sig sin tomte. Och det som barnen inte hade vågat prata om med någon, om de innersta tankarna, om sjukdomen, om rädslan, om döden, det pratade de om med tomten.

Det pratade de om med Gen.

Och plötsligt hade hon en viktig roll, hon betydde något för någon annan, hon kände det djupt inom sig.

– Det var vändningen i mitt liv, säger hon. Barnen, tomten, det blev mycket speciellt. Jag blev synlig.

Gen började jobba med vuxna förstånds- handikappade och hon så fick hon spela teater för barn med hjälp av sina masker.

Drömmen var en egen teater och i början av 1990-talet fick hon korn på lokalen på Fjällgatan 16. En lagerlokal i ett hus från 1732 som var kontor för en vaktmästare.

– Jag såg direkt framför mig vad man kunde göra med den. Men det tog sex år innan den blev ledig.

Då tog hon hjälp för att rusta upp den och hon visste precis hur hon ville ha det.

– Här skulle jag berätta om Stockholms historia, om kvinnors liv och villkor från tidigare sekel. Nu skulle det bli föreställningar för vuxna.

Det tog sex år innan drömmen blev verklighet och ytterligare nästan två år innan lokalen hade byggts om till teater, en scen och en liten läktare, allt i gammal vacker stil.

1998 spelade hon sin första pjäs där, "Ali

Röda mattan ligger alltid utrullad för besökarna som kommer till "Dur och Moll". Tjugo personer får plats i salongen. Och Gen sköter allt själv.

► på berget", som handlar om ungen som kastas ut hemifrån och växte upp hos rackaren, bödelns medhjälpare, hur hon blev en stark kvinna och öppnade den krog som för några hundra år sedan låg i just den lokalen.

Gen har blandat in händelser och upplevelser från sitt eget liv i pjäsen och skapat ett lysande drama. Med hjälp av masker, och andra attribut, spelar hon tio personer. Med tio olika röster och uttryck.

"Aline på berget" har varit grundpelare i repertoaren i alla år sedan starten av "Dur och Moll". Det är ofta fullbokat, men om trycket blir stort kan Gen sätta in extraföreställningar.

Men hon spelar också andra pjäser. Som Charles Dickens "En julsaga" med den buttre och snåle Ebenezer Scrooge som spelas till jul, och så "Kristin" som handlar om en kvinna i slutet av 1800-talet.

Just nu har Gen ytterligare en pjäs på gång, "Astrid och minnen av samtal" som handlar om civilkurage och mod, om en kvinnas val i livet, om hur en människa kämpar mot nazismen med sitt eget liv som insats under andra världskriget.

- Tyvärr får jag inga bidrag som andra teatrar, säger Gen. Jag har sökt pengar från alla håll, och alla tycker det är bra, det jag gör. Och det är ju roligt att höra, men några pengar blir det inte.

Så för att få det att gå ihop jobbar Gen ibland extra som servitris på en ångbåt.

- Jag klagar inte, säger hon ödmjukt. Jag har valt det är själv och jag är glad att få hålla på med det jag älskar mest av allt.

Hon följer oss till porten och öppnar. Vi säger hej då och går bort mot bilen.

Då hör vi henne ropa bakom oss, hon har en sak till att säga.

- Jag måste bara få säga att jag är så glad att jag får bo så här vackert, skriv det också. ■

TEATERN DUR OCH MOLL

ADRESS: Fjällgatan 16, Stockholm. Ett av Fjällgatans äldsta hus som förr hette "Krogh n:o 554".

FÖRESTÄLLNINGAR: Just nu "Aline på berget" och Charles Dickens "En julsaga".

ANTAL PLATSER: Max 20.

FÖRESTÄLLNINGENS LÄNGD:

Cirka 75 minuter

HEMSIDA:

www.durochmoll.se

TEXT: LARS PALMBORG
lars.palmberg
@expressen.se

FOTO: YLWA YNGVEFSSON
ylwa.yngvefsson
@expressen.se